

Gençliğe Özgü İçerik Üretiminde Riskli Fırsatları Değerlendirmek: Gençlerin Yakınlık, Mahremiyet Ve Kendilerini İfade Etmek İçin Sosyal Ağ Sitelerini Kullanımı*

Taking risky opportunities in youthful content creation: teenagers' use of social networking sites for intimacy, privacy and self-expression

Sonia LIVINGSTONE**

Çeviri Translation

Çev.: Şeyda KOÇAK KURT

ÖZ

MySpace, Facebook, Bebo ve Friendster gibi sosyal paylaşım sitelerinin artışı, özellikle gençler açısından heyecan verici bir fırsat olarak görülmektedir. Buna karşılık kamunun tepkisi; sözde çok arkadaşı ama çok az mahremiyet duygusu olan, kendini sergilemeye karşı narsisist bir hayranlık duyan bir nesle karşı, korkuyla karışık bir şaşkınlık duyma eğilimindedir. Bu makale, çevrimiçi fırsat ve risk arasındaki üstü örtülü bağlantıları ortaya çıkarmak için gençlerin sosyal ağ pratiklerini araştırmaktadır. Daha küçük yaştaki gençler oldukça bezenmiş, biçemsel olarak ayrıntılandırılmış bir kimliği sürekli olarak yeniden yaratma fırsatlarının tadını çıkarırken, daha büyük gençler diğerleriyle olan bağlarını ön plana çıkaran, böylece özgün ilişkiler sayesinde yaşanan bir kimlik kavramını açığa çıkaran sade bir estetiği tercih etmektedir. Makale, sosyal paylaşım sitelerinin ikili sınıflandırmasıyla birlikte gençlerin kademeli 'arkadaşlık' mefhumlarını karşılaştırmaktadır, bu; çevrimiçi mahremiyetin bu sitelerin olanakları tarafından şekillendirildiği ve altının oyulduğu çeşitli yollardan biridir.

Anahtar Kelimeler: Olanaklar, Kimlik, Çevrimiçi İletişim, Çevrimiçi Risk, Mahremiyet, Sosyal Paylaşım Siteleri, Gençler, Gençlik

ABSTRACT

The explosion in social networking sites such as MySpace, Facebook, Bebo and Friendster is widely regarded as an exciting opportunity, especially for youth. Yet the public response tends to be one of puzzled dismay regarding a generation that, supposedly, has many friends but little sense of privacy and a narcissistic fascination with self-display. This article explores teenagers' practices of social networking in order to uncover the subtle connections between online opportunity and risk. While younger teenagers relish the opportunities to recreate continuously a highly-decorated, stylistically-elaborate identity, older teenagers favour a plain aesthetic that foregrounds their links to others, thus expressing a notion of identity lived through authentic relationships. The article further contrasts teenagers' graded conception of 'friends' with the binary classification of social networking sites, this being one of several means by which online privacy is shaped and undermined by the affordances of these sites.

Keywords: Affordances, Identity, Online Communication, Online Risk, Privacy, Social Networking Sites, Teenagers, Youth.

* Livingstone, S. (2008). Taking risky opportunities in youthful content creation: teenagers's use of social networking sites for intimacy, privacy and self-expression. *New Media & Society* 10(3), 393-411. Doi: 10.1177/1461444808089415

** Yazar ve yayınevinden çeviri ve yayınlanma izni alınmıştır. Makalenin orijinalliğinin bozulmaması için çeviri yapılan derginin yazım kurallarına sadık kalınmıştır.

Giriş

Gençler oldum olası benlik sunumlarına önem vermişlerdir. Arkadaşlıklar her daim kurulur, yaşanır ve bozular. Bilinmeyen, tuhaf ya da ürkütücü yabancılar her zaman grubun sınırında yer almış, yetişkin seyirciler gençliğe özgü akran pratikleri karşısında şaşkına dönmüştür. Bununla birlikte, Myspace, Facebook, Bebo ve diğer çevrimiçi sosyal ağ sitelerinde son zamanlardaki artış, akademi, politika yapıcılar, ebeveynler ve bizzat gençlerden büyük ilgi görmüştür; tekrarlanan sav, yeni bir şeyin meydana geldiği yönündedir. Bu durum giderek daha fazla sosyal ağ siteleri aracılığıyla sağlandığına göre, gençliğe özgü benlik ve akran ilişkileri inşasını diğerlerinden farklı kılan nedir?

Sağladıkları olanaklar açısından sosyal ağ siteleri, bugüne kadar ayrı etkinlikler olan e-posta, mesajlaşma, web sitesi oluşturma, bloglar, fotoğraf albümleri ve müzik arasında yöndeşme sağlayarak veya video yükleyerek ve indirerek, sürekli genişleyen bağlantı kümeleri arasında iletişimi mümkün hale getirir. Kullanıcının bakış açısından, medyayı kullanmak hiç olmadığı kadar hem mesaj almak hem de onu yaratmak anlamına gelmekte ve kullanıcı kontrolü ile standart, seri üretilmiş içeriği seçmenin çok ötesine geçmektedir. Toplumsal ilişkilerin dili yeniden çerçevelenmektedir; günümüzde insanlar kendi 'profillerini' oluşturmakta, 'herkese açık' veya 'gizli' yapmakta, 'en iyi arkadaşlarının' 'duvarlarına' 'yorum yapmakta' veya 'mesajlar' göndermekte, insanları 'engellemekte' veya ağlarına 'eklemekte' vb.dir.

Görünüşe göre, birçok kişi için çevrimiçi içerik ve ağ oluşturmak, kişinin kimliğini, yaşam tarzını ve sosyal ilişkilerini yönetmenin yegane aracı haline gelmektedir. Mayıs 2007 tarihinde 6.5 milyon tekil ziyaretçisiyle İngiltere'de MySpace açık farkla en popüler sosyal ağdır, ardından 4 milyon ile Bebo ve 3.2 milyon ile Facebook gelir (Nielsen//Netratings, 2007). Mayıs 2006'da MySpace'e yapılan 38.4 milyon tekil ziyaretçi ile ABD rakamları çok daha yüksektir (Nielsen//Netratings, 2006). Gençler sosyal ağ uygulamaları kullanımında öncüdür: MySpace kullanıcılarının yüzde 31'i ve ABD'deki Bebo kullanıcılarının yüzde 54'ü 18 yaşın altındadır (BBC News, 2006); Ağustos 2006'da Avrupa'da

12-17 yaşları arasındaki 6.6 milyon tekil kullanıcı MySpace'i ziyaret etmiştir (Comscore, 2006) ve 16-24 yaşları arasındaki çevrimiçi kullanıcıların yüzde 32'si en az ayda bir kez sosyal ağ sitelerini kullanır (EIAA, 2006).

İyimser düşünenler, kendini ifade etme, sosyalleşme, topluluk katılımı, yaratıcılık ve yeni okuryazarlıklar için yeni fırsatları vurgular. Eleştirelçiler, gençlere yönelik içerik üretmenin, üreticilerin tüketicilerin geleneksel egemenliğine karşı çıkacağına ve hem yerel hem de küresel olarak gençler arasında yenilikçi bir akran kültürüne olanak sağlayacağına inanmaktadır. Kamu politikası yapıcıları, sosyal ağ yoluyla geliştirilen medya okuryazarlığı becerilerinin çevrimiçi öğrenmeyi ve katılımı destekleyeceğini ve gençleri benliğin aşırı temsillerinden ve başkalarıyla kurulan istismar edici ilişkilerin çevrimiçi risklerinden korumaya dönüştüreceği beklentisi içindedir. Popüler söylemler ve medya söylemleri sıklıkla, gençlerin günümüz yetişkinlerinin (nostaljik bir şekilde hatırladıkları) gençliklerinden çok farklı bir dünyada yaşadıklarına dair korkuyla karışık bir şaşkınlığı yansıtmaktadır.

Medyadaki panikler, sosyal ağlarla ilgili olarak halkın endişelerini artırır. 'MySpace kuşağının' mahremiyet veya utanç duygularının olmadığı iddia edilmektedir. Bu konudaki dikkat çekici bir manşet şöyleydi: 'Nesil şoku, özgürlüğü çevrimiçinde buldu: İnternet çağının çocukları, ebeveynlerinin asla yapamayacağı bir şekilde bedenlerini ve ruhlarını açığa çıkarmaya hazırlar' (Sunday Times, 2007). Bir başkası şunu öne sürdü: 'Bugünün çocukları. Utanma duyguları yok. Mahremiyet duyguları yok' (Nussbaum, 2007). Ayrıca, sosyal ağ kullanıcıları tamamen narsisist olarak varsayılmaktadır: 'MySpace sadece benimle, benimle, benimle ilgili ve bana bak, bana bak demek' (Fairfax Digital News, 2007). Kısacası, sosyal ağlar genel olarak en iyi ihtimalle zaman harcıyıcı ve toplumsal olarak izole edicidir ve en kötü ihtimalle ise pedofillerin çocukları yatak odalarında izlemelerine izin verir¹ veya ebeveynler ev ödevlerini yaptıklarını düşünürken gençlerin intihar pazarlıklarının tuzağına düşmesine neden olur.

Sosyal Ağın Dolayımlanması

İlk kez, akademinin pazardaki yeniliklere ve toplumsal pratiklerin hızını yakaladığı görülmektedir. Gelişmelere faydalı bir şekilde karşılık vererek hızla genişleyen ampirik bir araştırma grubu, insanların nasıl kişisel profiller oluşturduklarını, tanıdık ve yeni kişilerle nasıl ağ oluşturduklarını ve çevrimiçi toplulukların çeşitli biçimlerine nasıl katıldıklarını incelemektedir (boyd, 2006; boyd ve Ellison, 2007; Hinduja ve Patchin, 2008; Lenhart ve Madden, 2007). Yeni medya araştırmalarıyla başlayan temel farklılıklara meydan okuyan bazı eğilimler zaten ortadadır. Oldukça fazla olan küresel ağ potansiyeline rağmen, özellikle gençleri kapsayan (Gross, 2004) çoğu kişinin bağlantıları; önceden var olan eğitim veya iş bağlamlarına odaklanan daha güçlü bağları temel alan (Haythornthwaite, 2001) yerel bağlantılardır; niş ağlar genellikle coğrafi olarak yayılmış olmakla birlikte, 'yabancılara' veya uzaktaki diğerlerine duyulan ilgi en az düzeydedir (Boneva et al., 2006; Mesch and Talmud, 2007). Ancak bu, yüz yüze iletişimin ortadan kalktığı anlamına gelmez. Aslında, sosyal ağlar bir dereceye kadar diğer çevrimiçi iletişim biçimlerinin (e-posta, sohbet odaları, web sitesi oluşturmanın) yerini alırken, geri kalanları (anlık mesajlaşma, blog yazma, müzik indirmeyi) kapsamına alır ve daha fazlasını (en önemlisi yüz yüze iletişim ve telefonla iletişimi; Bolter and Grusin, 1999; Jenkins, 2006) ileriye taşır. Sonuç olarak, çevrimiçi teknolojilerle ilgili karmaşık uygulamalar, günlük hayatın rutinlerine iyice sirayet ettikleri için çevrimdışı ve çevrimiçi arasındaki basit ayırım artık bulunmamaktadır (Bakardjieva, 2005; Silverstone, 2006).

Bu bakış açıları, çevrimiçi sosyal ağ ile ortaya çıkan toplumsal pratiklere odaklanır. Şayet var ise, sosyal ağ sitelerinin bu pratikleri şekillendirmeye olan özel katkısı hakkında çok az şey bilinmektedir. İki arasındaki ilişkiyi anlamak için, - sosyal ve teknolojik - dolayım kavramı, teknolojinin ve toplumsal pratiklerin şekillendirici rolünü kabul ederken, teknolojik deterministik bir açıklamadan kaçınmamıza imkan verir (Bakardjieva, 2005). Hjarvard,

dolayım kavramı; bir veya daha fazla medya aracılığıyla, belirli medya ve türlerinin içerdiği olanaklar ve kısıtlamalardan

etkilenen gönderici ve alıcı arasındaki mesaj ve ilişki vasıtasıyla kurulan iletişime atıf yaptığını öne sürmektedir (2006:5)

Bu nedenle, iletişimin tamamı zorunlu olarak dolayım olmalı olsa da, belirli bir ortamla ilişkili olan özel biçimlerin ve pratiklerin ampirik bir açıklaması ile desteklenir. Bir araya getirici bir şekilde, Gibson'ın ekolojik psikolojisinden faydalanan Hutchby, teknolojik şekillendirme ile toplumsal pratikler arasındaki karşılıklı ilişki şu şekilde kuramlaştıır:

[K]olaylaştırıcılar, bir nesneyle bağlantılı olarak fail eylemi için olasılıkları belirlememekle birlikte, onu çerçeveleyen işlevsel ve ilişkisel yönlerdir. Bu şekilde teknolojiler, insanların etkileşim içinde, çevrelerinde ve onlar aracılığıyla hem kullandıkları pratikler tarafından şekillendirilen hem de onları şekillendiren insan yapımı eserler olarak anlaşılabilir (2001: 44).

Bu makale, gençlerin sosyal ağ oluşturma pratiklerini ortaya çıkarmak için bu bakış açıları çocuk-merkezli, nitel bir metodolojiyle (Livingston, 1998) birleştirir. Sosyal ağ oluşturma sitelerinin imkanlarını anlamaya ek olarak, çocuk-merkezli bir yaklaşım, analizin gençlerin deneyimlerinin farkında olması gerektiği ve sosyal ağ oluşturma pratiklerini çocukluk ve gençliğin değişen koşullarına göre konumlandırması gerektiği anlamına gelmektedir (James vd., 1998). Başka yerlerde tartışıldığı gibi, çocukların medya kullanımıyla ilgili endişeler genellikle çocukluk ve gençliğin; ebeveynler, okul ve toplum karşısındaki konumlarındaki temel değişikliklerinden kaynaklanmaktadır (Livingstone, 2002). Bugünün gençleri, tarihsel olarak konuşursak, eğitim ve ekonomik bağımlılık açısından daha uzun süre genç kalan ancak cinsellik, boş zaman ve tüketim açısından bağımsız olan 'uzatılmış bir gençlik' yaşamaktadır (Gadlin, 1978).

Bu nedenle, çevrimiçi alan gençler tarafından hevesli bir şekilde kabul edilebilir, çünkü ergenliğin sosyal psikolojik görevini - toplumsal bir bağlamda benliğin dönüşümsel bir projesini inşa etmeyi, deneyini yapmayı ve sunmayı - (Buchner vd., 1995; Giddens, 1991) yürütmek için olduğu gibi, iletişimsel normlara ve diğer risk alma davranışlarına uymamak için de (Hope, 2007; Liao vd., 2005; Stattin Kerr, 2000; Wolak vd., 2006) yetişkin gözetiminden ziyade akran grubuna görünür olan, heyecanlı

Tablo 1 Katılımcıların ayrıntıları

EĞİTİM YILI	CİNSİYET	
	KIZLAR	ERKEKLER
9 Yıl	Danielle, 13, C1, Piczo Nicki, 14, AB, Myspace Daphne, 14, C2, Myspace, Bebo, ex-Piczo Jenny, 14, DE, MySpace, Bebo Elena, 14, DE, MySpace, Facebook, Bebo	Paul, 13, C2, Bebo, ex-MySpace Jousha, 14, AB, Facebook Billy, 14, C2, MySpace
10 Yıl	Ellie, 15, AB, Facebook, ex-MySpace, Nina, 15, C1, Facebook, ex-MySpace	Ryan, 15, C1, Bebo, MySpace, ex-Piczo Leo, 16, C1, MySpace, Facebook
11 Yıl	Sophie, 16, C2, MySpace	Simon, 16, DE, MySpace Jason, 16, DE, MySpace

Not: Her katılımcının takma isimlerinden sonra yaşları, sosyoekonomik statüleri (SES) ve şimdi/önceden kullandıkları sosyal paylaşım siteleri gelmektedir. Hanehalkı SES, standart Birleşik Krallık pazar araştırması kategorilerine göre – AB (profesyonel orta sınıf), C1 (alt orta sınıf), C2 (vasıflı işçi sınıfı) ve DE (yarı vasıflı/vasıfsız işçi sınıfı) sınıflandırılmaktadır. İngiltere’de 9. yıl orta öğretimin üçüncü yılı, 11. yıl zorunlu eğitimin son yılıdır.

fakat görece güvenilir bir fırsat olarak ‘onların’ alanını temsil etmektedir. Aslında, normatif olarak değer verilen çevrimiçi etkinliklerin bile pratikte çevrimiçi içerik, iletişim ve davranışla ilgili riskli eylemlerle ilişkili olduğu görülür; bu da, yetişkin bir gözlemci için riskli görünen şeyin, bir genç için genellikle tam da aradıkları fırsat olduğu anlamına gelir (Livingstone ve Helsper, 2007); bu durum, ilkinin en üst düzeye çıkarırken ikincisini en aza indirmeye yönelik doğrudan politika girişimlerini karmaşılaştırır.

Fırsat ve risk arasındaki karmaşık ilişki internete özgü değildir, daha çok ergenliğin bir özelliğidir. Erikson’un gözlemlendiği gibi (1980[1959]); ergen, aynı anda özerk ve toplumsal olarak değerli olan ve eleştirel yargılama ile güveni, içsel birliği ve toplumsal beklentilerin kabulünü dengeleyen bir ego kimliği geliştirmeli ve güven kazanmalıdır. Bu nedenle, kime güvenecekleri, kendileri ile ilgili neyi açıklayacakları, karşılıklı ilişkiyi nasıl kuracakları, duygularını ne zaman ifade edecekleri gibi çevrimiçi olduğu kadar çevrimdışı olarak da zor olan kararlar vermeleri gerekir. Çevrimiçi kimliğin ve akran ilişkilerinin hem akran kültürü hem de ağ oluşturma yazılımının imkanları tarafından nasıl şekillendirildiğini incelemekteki amaç, çevrimiçi fırsatlar ve risklerin nasıl birbirine bağlı olduğunu göstermektir.

Yöntem

Örneklem ve Görüşmeler

16 gençle, evlerinde bir dizi açık uçlu bireysel görüşme yapılmıştır (bkz. Tablo 1).

Yaşları 13-16 arasında değişen, yarısı kız ve yarısı erkekten oluşan katılımcıların, çoğu beyaz ama birkaçı siyah ve karışık etnik kökenden gelmekte ve sosyoekonomik statü kategorileri uzaklıklarının yanı sıra Büyük Londra bölgesindeki kentsel, banliyö ve kırsal alanlara uzanmaktaydılar. Tamamının evden internete erişimi vardı (ancak birkaç görüşme esnasında internet çalışmıyordu) ve hepsinin MySpace, Facebook, Bebo, Piczo ya da benzeri ağlarda, son aylarda en az haftada bir kez ziyaret ettikleri kendi kişisel profilleri vardı.

Katılımcılar, Temmuz 2007’de bir piyasa araştırma ajansı aracılığıyla bir araya getirildi ve yazar bu kişilerle görüşme yaptı. Bir onam formu imzalamadan önce, gençler ve ebeveynlerine, araştırmanın amaçları, yöntemleri ve etiği (hassas soruların yanıtlanması, katılımcıların anonimliği ve gizliliği, veri depolama ve bulguların yayınlanması) ile ilgili yazılı bir açıklama verildi. Her biri mütevazı bir ücret aldı. Görüşmeler yaklaşık bir saat sürdü ve bilgisayar önünde serbest akışlı, açık uçlu bir tartışmadan oluştu, aynı zamanda çevrimiçi olarak katılımcının ve diğerlerinin kişisel profillerine bakıldı.

Akran kültürü ve sosyal ağ oluşturma sitelerinin imkanları ile çevrimiçi fırsatlar ve risklerin

uygulamaları tarafından şekillendirilen çevrimiçi kimlik ve akran ilişkileri açısından duyulan endişe göz önünde bulundurularak, görüşme programında şunlar ele alındı:

- ▶ katılımcının kendi profilini şekillendiren tercihler, motivasyonlar ve okuryazarlıklar;
- ▶ 'diğerlerinin' profillerinin semiyotik ve toplumsal 'okuması' (biçim, kimlik ve ihlal edici ya da riskli uygulamalara ilişkin akran normlarına bağlı uzlaşımlar açısından); ve
- ▶ çevrimiçi sürdürülen bağlantıların toplumsal ve kişisel anlamları ve bunların gündelik hayatta çevrimdışı arkadaşlarla olan ilişkisi.

Görüşmeler ses kaydına alınmış ve kodlanmadan önce Nvivo nicel kodlama yazılımı kullanılarak, katılımcıların yanıtlarından ve görüşmelerde sorulan sorulardan ortaya çıkan konulardan türetilen kategorilere bağlı olarak yazıya dökülmüştür.

Sonuçlar ve Tartışma

Kimlik Sahneleme

Benliği temsil stratejilerinin önemli ölçüde değiştiği bulundu. Örneğin, Danielle'in Piczo profili, kaydırma çubuklarına ve imlece kadar tamamı şeker pembesi şeritler, parıltılar, melekler, çiçekler, kelebekler, kalpler ve daha fazlasıyla özelleştirilmiş (çünkü 'istediğin zaman değiştirebilirsin [ve böylece] kendinin farklı yönlerini gösterebilirsin'), müzik, fotoğraflar, 'aşk testi', ziyaretçi defteri, ithaf sayfaları vb. ile ışıltılı pembe renkli büyük bir karşılamada bulunur. Karşıt olarak, Danny, siyasi ve dini görüşünü yahut çevresini belirtmek gibi temel Facebook seçeneklerini tamamlamamıştır ("Kendimle ilgili yazmaya zahmet etmedim"). Nina'nın işaret ettiği gibi; pek çok profil, "diğer insanlara kim olduğunuzu ifade etmenin bir yolu"nu sağlamak için şu ya da bu şekilde tasarlanır. Her gün birkaç saatini MySpace, Facebook ve Piczo profillerini güncellemek ve onları değiştirmekle geçiren Elena şöyle diyor:

Bence sunum gerçekten kim olduğunuzu gösteriyor. O yüzden buradaki gökkuşağına bakın. Bence bu seninle ilgili şen şakrak izlenimi uyandırır... Farklı profillere sahip olmayı seviyorum ... Farklı beğeniler, farklı moda, farklı hisler vardır o gün.

Benliğin bu ardı arkası kesilmeyen temsil edilme eylemine yanıt olarak, Elena'nın arkadaşları, ortak desteğin değiş tokuşunun bir parçası olarak profiline 'Senin için her zaman buradayım', 'Harikasin' vb. gibi Elena'nın takdir ettiği güzel yorumlar serpiştirmiştir:

Güzel bir fotoğrafınız varsa; insanların 'Aa, hoş gözüküyorsun' demeleri çok güzel. Bence insanların senin güzel olduğunu söylemesi çok hoş... Bana yorum yapmaları çok hoşuma gidiyor, çünkü bu beni umursadıklarını gösteriyor.

Profillerin, basitçe bir birey hakkındaki bir bilgi olarak okunduğu sanılmamalıdır. Diğerleri gibi Jenny de insanların profillerinin 'sadece bir vitrin' olabileceğinin gayet farkındadır. Katılımcıların bir çoğu için akran ağındaki konumun, verilen kişisel bilgilerden daha önemli olduğu görüldü ve bu da profili bir otoportreden ziyade ayrılmış bir bilgi alanına dönüştürdü. İlk olarak, yazar bunun kişisel bir ifşa değil, espriye dayalı bir ilişki paylaşmak (ve sergilemek) için olduğunu anlamadı – örneğin; Leo'nun sitesinde 'Blondie' denilen bir arkadaşının hamile olduğunu söyleyen bir yorum vardı: Sorduğumda, tabii ki 'şaka yaptı' şeklinde yorumladı. Daha sürdürülebilir ve oldukça yaygın bir örneği Paul verdi. 'Herkes ondan bahsettiği' için 'Bebo dünyasının içine zorla çekilen' kendine güvenen ve girişken bir çocuk, profilini şaka maksatlı oluşturmuştur. Komik bir fotoğrafıyla, kendisini 36 yaşında, evli, Afrika'da yaşayan, insanları aşağılamayı ve kendinden geçmeyi seven biri olduğunu duyurur (gençlerin şakacı, ara sıra direnç gösteren tarzlarının başka örnekleri de vardı, örneğin; kendileri yerine köpeklerinin fotoğrafını paylaşmak gibi). Bununla birlikte görüşmede Paul buna çok az dikkat etti, çünkü (başkaları gibi onun da şifresini paylaştığı) erkek kardeşleri ve arkadaşları sık sık eğlence olsun diye onun profilini değiştirmiştir. Bu nedenle profili, çoğu zaman sanıldığı gibi, kendisiyle ilgili kişisel bilgileri dünyaya sergilemenin bir aracı olduğu için değil; şakacı içerik, kardeşleri ve arkadaşlarıyla canlı ve güvene dayalı ilişkilerinin tam olarak kanıtı olduğu için anlamlıdır.

Bazı kullanıcıların farklı sitelerde birden fazla profili kullanmasında da ortaya çıkan bir nokta olarak, kullanıcılar ve profiller arasındaki birebirleşmenin eksikliğine işaret eden Paul, profilin nasıl bireyden

çok akran grubunu sergileyebileceğini açıklar:

Birlikte dışarı çıktığımızda, telefonlarıyla fotoğraflar falan çekiyor ve sonra onları oraya yüklüyorlar... Böylece herkes ne yaptığımızı görebiliyor ve yani, tüm arkadaşlarımızı ve birlikteyken görebiliyor, bu tıpkı yaptığımız zamanı hatırlamak gibi oluyor.

Bu nedenle, pek çok genç insan için sosyal ağ oluşturmanın 'tamamen benimle, benimle ve benimle ilgili' gibi olduğu görünse de, bunun narsisist bir kendine odaklanma anlamına gelmesi gerekmez. Daha ziyade, Mead'in (1934) benliğin ikiz yönleri olarak tasvir ettiği 'ben' ve 'beni' arasındaki temel ayrımını takiben, 'Ben' en iyi benim tarafından bilinirim mahreminden ziyade, başkaları olarak bilinen ve temsil edilen akran grubuna yerleşik olan benliğin ortaya çıkması manasında, sosyal ağ oluşturmak, 'beni' ile ilgilidir. Gençler her ne kadar sosyal ağ oluşturma eylemlerini serbestçe yaptıkları seçimler olarak tanımlama eğiliminde olsa da, daha yakından sorgulandığında iki şekilde kısıtlanmış oldukları ortaya çıkmaktadır: birincisi, akran grubunun normları ve pratikleri tarafından, ikincisi; teknolojik arayüzün imkanları tarafından. 'Yetişkin toplumu'nun çeşitli temsilleri de (ebeveynler, medya olayları, vb.) gençleri yabancılar, virüsler, mahremiyete yönelik tehditler vb. risklere karşı uyardırda daha az rol oynamaktadır. Bunlar sırayla; önce gençlerin değişen kimlik ihtiyaçlarını karşılamak için farklı sitelerin farklı imkanlarını yaratıcı bir şekilde nasıl kullandıklarını göstererek; ikinci olarak gençlerin ilgi ve kaygılarını sitelerin sunduğu yapılarla uydurmak için nasıl mücadeleye ettiklerini göstererek incelenecektir.

Kimlik Oluşturmadaki Geçişler

Bu çalışmanın amacı, dar bir yaş aralığındaki gençleri (13-16 yaş arasındaki genellikle anket araştırılmasıyla birleştirilen bir grup) bir araya getirmek olmakla birlikte, toplu olarak katılımcıların değişen kimlikleri ile anlatılacak hikayeleri olduğu ortaya çıktı. Gençler, bir sınıf altta ya da üstte olanlar ile kendileri arasındaki, kimlik, toplumsal konum yahut olgunluk ve medya seçimlerinin sıklıkla göreceli olgunluğun belirteçleri olarak kullanılması ('kendi televizyon setiniz var mı, ya da sizden büyükler için

sınıflandırılmış bir filmi izlediniz mi?'; Livingstone, 2002) açısından algılanan farklılıklara işaret eden ince farkların ciddi bir şekilde ayırındadır. Şaşırtıcı bir şekilde, sosyal ağ oluşturmayla ilişkili olarak, bu tür bir kimlik oluşturmanın, sitenin tarzı ya da seçimi ile ilgili kararlar üzerinden ifade edildiği görüldü. Örneğin MySpace'ten Facebook'a geçiş yapan Nina, bunu; daha küçük yaştaki gençler için ayrıntılarla donatılmış sayfa tasarımlarından, yaşça daha büyük gençlerin tercih ettiği daha temiz bir profile, kısmen ve geçici olarak geçiş yapmak şeklinde tanımladı:

Profillerle birlikte, [MySpace'teki] olay renkli arka planlar kullanmaya döndü... Oysa, sanırım yaşlı insanların olduğu, Facebook gibi, bir yerde olmayı tercih ederim, o daha sofistikeydi, bu kelimeyi kullanabilir miyim?... 14 yaşındayken her zaman benden daha büyük biri gibi olmak istediğimi fark ettim... MySpace'i ilk açtığımda, gerçekten cool bir şey olduğunu düşündüm çünkü yaşça büyük olanların hepsinde vardı ve hepsinin kendi şablonu vs. vardı... ama bu aşamayı atlattım gibi bir şey, şimdi daha çok sade şeylerle ilgileniyorum.

15 yaşındaki Ellie, Facebook profilini 12 yaşındaki kız kardeşinin MySpace kullanımıyla karşılaştırırken benzer bir ayrıma dikkat çekiyor:

[Daha küçük yaştaki kızların] MySpace'i sevmelerinin sebebi sayfanızı simli çiçekler ve kalplerle süsleyebilmeniz olarak gözükmüyor, burada ise [Facebook'ta] pek fazla şey olmayan beyaz bir çeşit arkaplan, sadece bir fotoğraf ve isim, hemen hemen herkes için aynı olan bir şey. [Kendisinden bahsediyor] Amacı gerçekten anlayamıyorum. Bu, benim kişiliğimle ilgili gösteriş yapmak değil. Şunu demeye çalışmıyorum, ya ben mor seviyorum, kalpleri seviyorum... Daha çok şöyle bir şey; üç arkadaşım ile konuşmaya gidiyorum, arkadaşlarım beni tanıdığına göre kişiliğimle ilgili reklam yapmama gerçekten gerek yok... MySpace'te herkesin böyle şeyleri var, bunu seviyorum, bundan nefret ediyorum, kim olduklarının havasını atmaya çalışıyorlar, eğer onlar gerçekten arkadaşınsa bence buna hiç gerek yok.

Bu tarz değişikliğini incelediğimde, bazı gençlerin ayrıntılı bir şekilde özelleştirilmiş profilleri tercih ederken, diğerlerinin sade bir estetiği beğendiği su yüzüne çıktı. Daphne, Danielle ve Ryan her gün profillerinin arka planlarını ve tasarımlarını tipik olarak yüksek oranda toplumsal cinsiyet klişeleri içeren bir tarz ile değiştirmekten keyif alıyor, kızlar için pembe kalpler ve parıldayan harfler ve erkekler için siyah arka plan ve parlak pahalı arabalar gibi. Bununla beraber, üçü arasında en büyüğü olan Ryan'ın, şu an Bebo'da güncel olan profilinden

daha ayrıntılı ve hareketli bir profili de Piczo'da var. Değişimin site değiştirmekten etkilenmesi gerekmiyor: Arkadaşlarının önemli bir çoğunluğu bu siteyi kullandığı için Nicki MySpace'te kalmıştı. Şu şekilde anlatıyor:

MySpace'te herkesin gerçekten karmaşık bir ... arkaplanı olabilen evrelerden nasıl yine herkesin sade bir tür arkaplana sahip olacağı evrelere geçmemiz çok komik.

Kişinin kimliğinin yeniden oluşturulmasında sosyal ağ oluşturma sitelerinin esnekliği hoş karşılanır. Leo, MySpace profilinden şöyle bahsediyor:

Daha önce açtığımdan pek hoşlanmadığımi fark ettim, bunun için tekrar başlamayı düşündüm, yeni bir tane açmayı düşündüm... [önceki profilde] sadece... sevmediğim insanların adresleri vardı, bu yüzden yeniden başlamam lazım diye düşündüm.

Ryan'ın aksine, Leo'nun profilini daha az değiştirmesinin sebebinin, paylaştığı kişisel bilgilerin artık kimliğini temsil etmemesi değil, uzaklaştığını hissettiği bir akran bağları ağıyla olan ilişkisi olduğu unutulmamalıdır.

Kişinin sosyal ağ oluşturma sitesini ya da profilini değiştirerek gerçekleşen bu değişim, daha küçük ve daha büyük yaşta gençler için ne anlama gelebilir? Ziehe yaşam tarzlarının 'imgelerin kullanımında belirli bir gruba özgü bir yapı sergileyen beğeni ve yorumların ortak yönelimlerini gösteren kolektif yaşam biçimleri' (1994: 2) olarak kabul edilmesi gerektiğini savunur. Çevrimiçi ağ oluşturma toplumsal pratiklerini anımsatan terimlerle, yaşam tarzlarını şu şekilde kategorize eder; öncelikle 'günlük bir beklenti olarak başarılı bir yaşam sorusunu doğuran' öznel bir eğilim olan öz-dikkat; ikincisi, 'nesnelerin, durumların ve eylemlerin tutarlı bir düzen ile yerleştirildiği ve "temsil edildiği" sadeleşme ve üçüncü olarak,

yaşam tarzlarının içe dönmüş uyum sağlama baskısının ifadesi olarak düşünömsellik. Yeni sorular, günlük bir öz-gözlem ve öz-değerlendirme semantiği [ile sonuçlanan] 'aslında ne istiyorum?' ve 'benim için önemli olan ne?' sorularıdır (1994: 11-12).

Bu nedenle Ziehe, benlik projesinin (teknolojik arayüzler dahil) yüksek oranda kodlanmış kültürel geleneklere ve (tüketim kültürü normlarına bütünleşik) toplumsal tercihlere göre temsil edildiği bir yol önerir.

Bunu akılda tutarak; Ellie, Nina ve diğerleri, daha

küçük yaşta gençlere, kimliğin teşhir edilerek daha ayrıntılı, yüksek oranda tasarlanmış bir ifadesi şeklinde inşa edilen öz-dikkati tavsiye eder görünmektedir. Bu nedenle, sürekli değişen beğenileri ifade etmek maksadıyla iğreti imgeler ve diğer içerikleri sık sık yeniden düzenleyen, görsel olarak iddialı bir 'seç ve karıştır' profili, akranları tarafından sevilen ve beğenilen, bazıları için tatmin edici bir şekilde 'başarılı' bir benlik sunar. Bununla birlikte, Daphne ve Danielle'in profillerini ve daha az bir dereceye kadar pek çok diğerinin profilini niteleyen sergileme amaçlı bu kimlik mefhumu, bağlantı yoluyla akranlar arasındaki kimlik kavramının karşılıklı inşası tarafından yerinden edilir. Bu alternatif yaklaşımda, sergileme unsurları profilden çıkarılır, yerini öncelikle diğerlerinin profillerine bağlantılar yoluyla ve çevrimdışı sosyalleşen akran grubunun fotoğraflarını paylaştığı, kişinin bağlantılarının görsel ayrıcalıkları alır.

Farklı bir estetik kullanmasına rağmen aynı şekilde biçimlendirilmiş ve öz-gözlem ve öz-değerlendirme gibi dönüşümsel görevlere odaklanmış olan bu sonraki aşama, Giddens'in (1991: 91) 'saf ilişki'nin, uzun süredir aile, iş veya toplum yapılarına tabi olan geleneksel ilişkinin yerini aldığı iddiasını akla getirir. Kendi ifadesiyle 'saf ilişki açık bir biçimde ve her zaman refleksif olarak düzenlenir', gerçeklik, karşılıklılık, katılım ve yakın ilişki değerlerine öncelik verir. Gençlerin sosyal ağ oluşturmada bahsederken yansıttıkları endişelerin hatırlatıcısı olarak; Leo 'Her zaman yeni arkadaşlar ekleyeceğim' dediğinde benliğin sürekli yeniden düzenlendiği ima edilmektedir. Başkalarını yargılamaları; yalnızca Ellie'nin (yukarıdaki) 'gerçekten' arkadaş olanlar ve birbirlerini önceden tanıyanlar vurgusuyla değil, aynı zamanda Ryan'ın 'gerçekler mi değil mi diye resimlerine bakıyorsun, hiç yorum almamışlarsa, sadece insanları ekliyorlarsa o zaman onlara inanmıyorum' şeklindeki diğerleriyle ilgili gözlemiyle de ortaya çıkar. Şimdi, Danny'nin profilinde kişisel bilgileri vermemesinin sebebinin, ilginç bir şekilde kendisini ihmal etmesinden ziyade, toplumsal bağlantılara gömülü bir benliğe öncelik vermesi olduğunu görebiliriz – Bu Danny'nin ağ kurma zahmetine katlanmamasından kaynaklanıyor:

299 arkadaşıyla bağlantılarını sürdürüyor ve 'Hiç mesajı, yeni arkadaşlık isteği ya da onun gibi bir şey, mesela yeni yorum gelmiş mi' görmek için her gün kontrol ediyor.

O halde, olanaklar açısından, sosyal ağ oluşturma siteleri çerçeveler ama belirlemez. Kendilerinin daha az ya da daha karmaşık ve diğerlerinin daha dar ya da daha geniş ağına bağlı olarak kendilerinin daha az ya da daha karmaşık bir temsilini seçme imkanı, gençlere açık kalmaya devam eder. Bu seçimler avantaj ve dezavantajları beraberinde getirir. Ağda benlik sunumunun; yönetilen ve biçimlendirilmiş bir kimlik temsilinin yaşam tarzı olarak ön planda tutulması yoluyla detaylandırılması, benliğin biyografikleşmesini destekler. Ancak bu, potansiyel bir şekilde başkalarının eleştirel veya kötü niyetli tepkilerine yol açarak mahremiyetin ihlal edilmesi riskini taşır, çünkü sahne arkasındaki benlik ön plandadır (Goffman, 1959). Bununla bağlantılı endişenin bir bölümü, Ryan'ın profiliyle ilgili yaptığı 'umarım insanlar beğenirler - beğenmezlerse de canları cehennem!' yorumunda açıkça görülür. Olanaklar ve riskler arasındaki bağlantı, Danielle'in; arkadaşının, ebeveynleri ayrıldığı anda mutsuzluğunu ifade etmek için Piczo'yu nasıl kullandığını anlattığında görünür hale gelir, 'çünkü diğerleri ne yapacağını ya da ne söyleyeceğini ile ilgili tavsiye verebilir, "Endişelenme, üstesinden gelebilirsin"; yine de Danielle 'bazen yorumların acımasız olduğunu ve hepsinin (arkadaşları) ağlayıp üzüldüğünü' belirterek, saldırgan yorumların riskleri ile ilgili konuşan az sayıdaki katılımcıdan biridir.

Alternatif olarak, kimlik, ağ kavramlarıyla detaylandırılabilir, düğüm görece sınırlıdır fakat seçilmiş ötekilerle olan bağlantıları aracılığıyla anlamlı bir şekilde derinleşir. Marwick'e göre; sosyal ağ oluşturma siteleri insanların, 'kendileri ve başkaları arasındaki bağları kodlamasına, haritalandırmasına ve görüntülemesine' olanak tanır (2005: 3). Burada ise, kişinin ağıdaki konumu açısından benlik projesi daha fazla risk altındadır: insanlar profilini ziyaret edip yorum bırakıyor mu, herhangi birinin en iyi arkadaşı listesinde misin, vs. Bu endişe rutin ancak son derece ilgi çekici olan başkalarının profilini kontrol etme faaliyeti karşılığında, kendi profilini düzenlemenin

genellikle her gün bir veya daha fazla saat almasını açıklayabilir. Jenny, Myspace için şöyle diyor:

Diğer insanların profillerine bakıyorsunuz, fotoğraflarına, arkadaşlarının farklı fotoğraflarına bakıyorsunuz ve ... eğer biri bana yorum yaparsa ben de onlara yorum yapıyorum ... buna bağımlı gibi oluyorsunuz.

Benzer şekilde Billy her gün yaklaşık 20 yorum yapıyor: 'Birinden (profil) diğerine gidiyorum, tıpkı arkadaşlarımla olduğu gibi merhaba, nasılsın? diyorum'. Nicki, birine özel bir yorum gönderdiğinde 'bir bakıma iletişim halindeymiş gibi hissettiğini' söylüyor. Akranlarla 'sürekli bağlantıyı' (Clark, 2005) sürdürmeye yönelik bu zaman alıcı süreç, genellikle karakter olarak sıkıcı ve teşhirlerin ve riskli karşılaşmaların öne sürülen dramasından uzak olan gözlemleyen yetişkin için (ebeveyn yahut araştırmacı) sıradan görünebilir. Ancak, çevrimdışı sosyal ilişkileri oluşturan katılma edimlerinde olduğu gibi, bunların da kişinin akran ağı içindeki yerini tekrar doğrulaması için gerekli olduğu görülmektedir.

'Arkadaşlar' arasındaki yakın ilişkiler için özel alanlar oluşturma

Çevrimiçi kimlik ve toplumsal ilişkiler oluşturmak, yalnızca zaman alıcı ve bazen riskli olmakla kalmaz, aynı zamanda onu yönetmek de zor olabilir. Görüşmelerde mahremiyet başlığı, sosyal ağ oluşturma sitelerinin olanaklarının, gençlerin kendilerini ifade etmelerini sınırlandırma yollarına işaret etme eğilimindeydi. Sadece çevrimdışı ifade ettikleri çok şey olmasına ve genellikle profillerini gizli olarak ayarlamalarına rağmen (Lenhart ve Madden, 2007), gençlerin kişisel bilgilerini üstünkörü tanıdıkları yüzlerce kişiye ifşa edebilmeleri sözkonusudur. Bu kısmen, önceki nesillerin genellikle mahrem olarak gördüğü kişisel bilgileri (özellikle yaş, siyasi görüş, gelir, cinsel eğilim), sosyal ağ oluşturma sitelerinin tipik olarak standart bir şekilde göstermesinden kaynaklanır. Bu nedenle, Ellie'nin şunları söylemesi ebeveyn kuşağına ilginç gelebilir:

Çok kişisel şeylerim yok, Yahudi olduğumuya da muhafazakar bir siyasi görüşe sahip olduğumu söylemekten mutluyum ve doğum günümü söylemekten ya da Londra'dan olduğumu söylemekten mutluyum. Kimseye benim hikayemin tamamını verecek kadar ayrıntılı bir şey yok.

Bununla beraber, gençlerin mahremiyetleri ile ilgili endişeleri olmadığı sonucuna varmak hata olur. Çünkü Sophie, kendi kuşağını suçlayanlara şunu diyor: 'Paylaşmak istemediğim şeyleri başkalarına vermem'. Başkalarına ne gösterdiğiniz ve onlardan neyi gizlediğiniz sorusu, mahremiyete yoğun bir ilgi olduğunu düşündüren, genellikle röportajların en canlı kısmıydı. Gençler, kişisel bilgilerinden neyi, nasıl ve kime ifşa edecekleri, hangi bilgileri paylaşacakları ve neleri siteden uzak tutacakları konularında dikkatli kararlar aldı ve kendi sınırlarını çizerek, iletişim türlerini (ve özel olanaklarını) belirli iletişimsel içerikle eşleştiren bilinçli tercihler yaptılar. Bu, belirli türdeki bilgilerin ifşasına bağlı olan bir mahremiyet tanımını değil, daha ziyade sizinle ilgili kimin ne bildiği üzerinde kontrole sahip olmanıza odaklanan bir mahremiyet tanımını önerir (Livingstone, 2006). Stein ve Sinha, mahremiyeti; 'bireylerin özerklikten yararlanma, yalnız kalma ve kişinin kendisiyle ilgili hangi bilgileri başkalarına açıklayıp açıklamayacağını belirleme hakları' (2002: 414) olarak tanımlayarak bunu esaslı bir şekilde ortaya koyar.

Bu tanımın avantajı, 'MySpace Nesli'nin mahremiyetle ilgili endişeleri olmasına rağmen, kişisel bilgilerini kolayca ifşa etmeleri şeklindeki bariz paradoksu çözmesidir (Barnes, 2006; Dwyer, 2007). Buradaki mesele; gençlerin yakınlık kurmak için kişisel bilgilerini ifşa etmeleri ve etmek zorunda olmaları, ancak bu ifşayı nasıl yönettiklerinin kontrolüne sahip olmak istemeleridir. Giddens'a göre (1991:94); 'yakın arkadaşlık, mahremiyetin öteki yüzüdür'. Ancak, gençlerin bu tür ifşa üzerindeki kontrolü, iki sorun nedeniyle güçsüzdür. Birincisi, onların 'arkadaş' kavramı zımni bir yapıya sahipken, sosyal ağ oluşturma siteleri, bağlantıların yalnızca basit bir sınıflandırmasını sunan tipik olarak ikili bir yapı sunar (örn; MySpace için, arkadaşlarınız tüm kullanıcılara karşı; Facebook için, ağınız tüm ağlara karşı). Kişisel bilgilerin 'arkadaşlara' mı yoksa 'herkese' mi açık olması gerektiğine karar vermenin zorunlu olması, gençlerin korumak istediği mahremiyet çeşitlerini görmede başarısız olur. Esasında, medyanın 'yabancı tehlikesi' paniklerine rağmen, kişinin – profilini 'herkese açık' olarak ayarlayarak yabancılara görünür olması – tanınan ama uygun olmayan ötekilere – özelliklere

ebeveynlere görünür olmak kadar endişe verici bir şey değildir. Jason şöyle anlatıyor:

[Diğer] insanların okumasını umsamazsınız, ama bu anne-babanız, onların görmesini istemiyorsunuz, çünkü ailemin odama, eşyalarım vs. bakmasından hoşlanmıyorum, çünkü, bu, özel alanım, gibi.

İnternetteki özel alanının, profilinin arkadaşlarına açık; ailesine ise gizli olmasını istiyor. Bu nedenle Simon; 'Bizi tanıyan insanlar, onlar için muhtemelen herkese açık olacak' diyor. Kısacası, gizlilik ayarlarının dili kendi içinde kafa karıştırıcıdır. Ancak, Nina Facebook'tan 'daha özel yapmak için bir şeyler yapmaları lazım, çünkü profilini gerçekten gizli olarak ayarlayamıyorsun', diye şikayet ettiğinde, daha incelikli bir şey söylenmektedir. Nina'nın kafası ayarlar konusunda karışık değildir, çünkü sosyal ağ oluşturma sitelerinin dilinde, onun profili 'gizli olarak ayarla' şeklinde ayarlanmıştır. Aksine, sitenin yaklaşık 300 'arkadaşı' arasından, kimlerin onunla ilgili ne bildikleri arasında ayırım yapmasına izin vermemesi nedeniyle hüsrana uğramıştır. Gerçekten de, şaşırtıcı olmayan bir şekilde gençler arkadaşlarını çeşitli şekillerde sınıflandırmaktadır. Facebook'taki 554 arkadaşı sorulduğunda Ellie, okuldan arkadaşları, Manchester'daki bir tatilden arkadaşları, Londra ağındaki arkadaşları ve buna benzer olarak açıklıyor. Bazıları sürekli genişleyen bir sosyal çevreye yönelik bu eğilimi reddetse de, (Örneğin; Jason'ın sadece 39 tane arkadaşı var çünkü bunların gerçek arkadaşları olduğunu ve yüzlerce arkadaşına sahip olmanın 'anlamsız' olduğunu söylüyor), bu; çok arkadaşlı olanların, arkadaşları arasında bir ayırım yapmadığı anlamına gelmemektedir. Nina'nın sınıflandırması yakın ilişki açısından derecelendirilmiştir:

Şey, en iyi arkadaşlarım var, bir de iyi arkadaş olduğum arkadaşlarım var, bir de çok sık görüştüğüm arkadaşlarım var, bunlar normal olarak okul arkadaşlarım değil... Bir de gerçekten konuşmadığım ama kim olduklarını bildiğim, belki okul koridorunda 'Merhaba' ve 'Görüşürüz' dediğim türden arkadaşlarım var.

Bu gençler için, kimin onlar hakkında ne bildiğini belirleme konusunda bu tür yakın ilişki derecelerine nasıl karşılık verebilecekleri belirsizdir, gizlilik ayarları istenileni yerine getirmede yetersiz görünmektedir. Fahey şunu öne sürmektedir:

Tek bir kamusal/özel sınırdan bahsetmek yerine, tamamı kamusal/özel sınırlarımızın ne olduğunun standart imgesine kolayca uymayan, bir dizi mahremiyet alanının olduğu daha karmaşık bir yeniden yapılanmadan bahsetmek daha doğru olabilir (1995: 688).

Bu 'mahremiyet alanları' artık kısmen çevrimiçi olarak yönetildiğinden, ortadaki mesele teknolojik olanaklar ve gençlerin arkadaşlık anlayışlarının birbirine uyma(ma)sıdır. Elbette, gençler öncelikli olarak mahremiyetlerini yabancılardan korumaya çalışmıyorlar (öyle olsaydı hiç uğraşmadan bilgisayarı kapatabilirlerdi). Daha ziyade özel deneyimlerini paylaşmanın, yakın ilişki alanları yaratmanın, bağlantıları ve arkadaşları arasında ve onlar vasıtasıyla kendileri olmanın peşindedirler.

Gençler çevrimiçi mahremiyetlerini ayarlarken, internet okuryazarlıkları ile sosyal ağ oluşturma sitelerinin ve ayarlarının arayüz tasarımı arasındaki ilişkiye dair bir sorunla daha karşı karşıya kalırlar. Sorulduğu zaman, görüşülen kişilerin önemli bir kısmı gizlilik ayarlarını nasıl değiştireceğini göstermekte tereddüt etti, genellikle bu ayarı yapmadan önce yanlış seçeneklere tıkladılar ve ayarları değiştirmenin istenmeyen sonuçları nedeniyle bir miktar asabiyet gösterdiler (virüsler, çöken bilgisayarlar, istenmeyen reklamlar ve nahoş zincir mesajlar ile ilgili hikayeler anlatmalarına rağmen, burada hem 'yabancı tehlikesi' hem de ebeveyn onayına atıfta bulunulmuştur). Örneğin, profilini gizli olarak ayarlamış olan Billy bana, profilinin herkese açık olarak değiştirilemeyeceğini söylüyor. Leo profilinin herkese açık olmasını istedi, çünkü müzik grubunun reklamını yapıyordu, ancak yine de kararsız bir şekilde şunu söylüyor: 'Kutuyu işaretlemiş olabilirim, ama yapıp yapmadığımdan yüzde 100 emin değilim'. Ya da Ellie Facebook'a ilk kez kaydolduğunda okulu yerine Londra ağına katıldı ve şimdi bunu değiştiremiyor ve: "Muhtemelen yapabilirim ama tam olarak, o kadar iyi değilim, püf noktalarını henüz öğrenmedim" diyor. Sonuç olarak, binlerce Londralı'nın özel bilgilerini görebiliyor ama okul arkadaşlarınınkini göremiyor. Öyleyse, sosyal ağ oluşturma ile ilgili herhangi bir şeyi değiştirmek isteyip istemedikleri sorulduğunda, her ikisi de mahremiyetlerini ihlal eden spam maillerin ve zincir mesajların kaldırılmasının ve sitelerde gizlilik ayarlarının düzenlenmesi ve özel mesajlaşmanın

sağlanmasının gençlerin birincil öncelikleri olması şartıdır.

Gizlilik ayarları yoluyla gizliliğin sağlanmasındaki bu zorluklar, daha büyük internet okuryazarlığı sorunlarını gösterir. Örneğin, bir MySpace profilinin üst çubuğunda 'blog', 'gruplar', 'forum', 'etkinlikler', 'müzik', 'film' ve daha fazlası listelenmektedir. Gençlerin çoğunluğunun profillerinde müziğin yer aldığı gözlemlenirken, bloglar, gruplar ya da forumlarla ilgili olan soru, genellikle boş bakışlarla karşılandı. Babası bilgisayarlarla çalışan ve kendinden emin bir şekilde 'Bilgisayarlar hakkında çok şey biliyorum' diyen 16 yaşındaki Danny'nin bile grup olanakları sorulduğunda kafası karıştı ve 'Grubumuz var mı yok mu bilmiyorum... [Böyle] gruplar olduğunu bile bilmiyordum' dedi. Ellie, kullandığı otobüsü değerlendirme topluluğu, bir favori program ve desteklediği hayır kurumu için vb. olmak üzere 163 gruba katıldı. Bununla birlikte, 'Arkadaşımdan hiçbirinin kullandığını sanmıyorum' dediği blogu zar zor fark etti ve kesinlikle blog kullanmıyor. Görünüşe göre, gençlerin sosyal ağ oluşturmaya yönelik sözde keşfedici ve yaratıcı yaklaşımlarının sınırlarına kolayca ulaşılmaktadır. Pragmatik olarak bu tür zorluklar, bazı siteler tarafından sağlanan ayrıntılı gizlilik seçeneklerinin kullanılmaması da dahil olmak üzere, genellikle sitelerin (iyi veya kötü tasarlanmış olmalarına bakılmaksızın) olanaklarını basitçe göz ardı ederek 'aşılır'.

Bununla beraber, Ellie'nin de ima ettiği gibi, sosyal ağ oluşturma sitelerinin bu kısmi ihmali, akran grubundaki sosyal beklentilerin şekillendirici rolünü yansıtır. Bir profil tasarlamak, yalnızca bireysel bir tercih meselesi değildir. Profil; diğerlerinin site tercilerine (kişi zaten arkadaşları tarafından kullanılanı seçmelidir), hitap şekline (çoğu, profillerine arkadaşlarının hoşlanacağını düşündükleri içeriği koyduklarını söylüyor) ve pratik olarak bir profil oluşturma anına (genellikle siteyi önceden kullanan bir arkadaşın yardımıyla yapılır) göre düzenlenir. Okuryazarlık burada da önemlidir, çünkü gözlemlenenlerin bir çoğu, profilin başlangıçta arkadaşları tarafından oluşturulmuş olması nedeniyle sınırlandırılmış hissetmiş ve her zaman değiştiremeyecekleri duygusuna kapılmışlardır. Bunun bir örneği,

akran gruplarının siteye girmelerine izin verilmeyecek kadar genç olduklarına dair (mutlaka doğru olması gerekmeyen) inanç nedeniyle profillerinde genellikle yaşla ilgili yanıltıcı bilgilerin paylaşılmasıdır: Billy tipik olarak kendisini 14 yerine 16 yaşında olarak tanımlıyor, çünkü profilini oluşturan arkadaşı izin verilen asgari yaşın 16 olduğunu düşünmüştü; bir çoğunun resmi (yanıltıcı) yaşı var ancak aynı zamanda gerçek yaşlarını profillerinin başka yerlerine koyuyorlar ve bazıları esprili yaşlar kullanıyor (örneğin Ryan 98 yaşında olduğunu söylüyor). Birkaç gencin belirttiğine göre, yanıltıcı bilgiyi daha sonra düzeltmek onların yapabilecekleri bir şey değil.

Sonuç

Geç modernitede, 'kendini gerçekleştirme; fırsat ve risk arasındaki denge olarak anlaşılır' (Giddens, 1991: 78). Hem fırsatlar hem de riskler ortaya çıkar, çünkü kendini gerçekleştirme toplumsal bir süreçtir. Benlikler diğerleriyle etkileşim aracılığıyla inşa edilir ve bugünün gençleri için kendini gerçekleştirme, internet dolayımıyla iletişim tarafından sağlanan ve giderek artan bir şekilde (kimlik, yakın ilişki, toplumsallaşma için) fırsatlar ve (mahremiyet, yanlış anlama, kötüye kullanım ile ilgili) riskler arasında dikkatli bir müzakereyi içerir. Küçük olduğu kabul edilen bu genç örneklemi arasında, daha küçük yaştaki gençlerin oyun oynama ve sergileme fırsatlarından zevk aldıkları ve bezenmiş, biçimsel olarak ayrıntılı bir kimliği sürekli olarak yeniden yarattıkları görüldü. Bu 'evreyi' deneyimleyen daha büyük yaştaki gençler, başkalarıyla kurulan özgün ilişkiler yoluyla yaşanan bir kimlik kavramını ifade ederek, diğerleriyle olan bağlarını ön plana çıkaran sade bir estetiği tercih etme eğilimindeydiler. Daha önce de öne sürüldüğü gibi, kimlik gelişiminin aşamalarındaki bu bariz değişiklik, gençlerin çevrimiçi fırsatlar ve risklerle ilgili deneyimleri üzerinde etkilere sahip olabilir.

Çevrimiçi fırsatlar ve riskler arasındaki dengeyi etkileyen şey; burada incelendiği üzere, özellikle 'arkadaşlar' kavramı ve gizlilik ayarlarının sağlanmasıdır. Gençlerin yakın ilişkiler açısından derecelendirilen incelikli bir 'arkadaşlar' sınıflandırmasıyla çalıştıkları görüldü; bu ise,

sosyal ağ sitelerinde tasarlanan 'herkese açık' ve 'gizli' kavramlarıyla tam olarak eşleşmemektedir. Gençlerin çevrimiçi mahremiyet yaklaşımlarına rehberlik eden şey (şöhret veya teşhircilik arzusundan ziyade) yakınlık düzeylerinde incelikli bir geçiş yapma arzusu olmakla birlikte, bu bağlamda internet okuryazarlığı açısından mücadele ettikleri ve karşılığında sosyal ağ oluşturma sitelerinin imkanlarıyla engellendikleri öne sürülmektedir.

Sergileme bağlamında kimliğe odaklananlar açısından çevrimiçi riskler, tümü yakın arkadaş olunmayan ve hatta bazen hatırlanmayan geniş bir iletişim grubuna, bazen saf bir şekilde kişisel bilgilerini teşhir etme isteklerinden doğabilmektedir. Bağlantı olarak kimliğe odaklananlar açısından çevrimiçi riskler ise, yakın oldukları insanları tanıyabileceklerine, yargılayabileceklerine ve güvenebileceklerine olan inançlarından ve ayrıca ihmal edilme veya akran grubundan dışlanma olasılığından kaynaklanabilir. Ayrıca, gençlerin sınırlı internet okuryazarlığı ile kafa karıştırıcı veya kötü tasarlanmış site ayarları birleştiğinde, onlar hakkında kimin neyi görebileceği konusundaki kontrolleri açısından belirsizlik yaratan riskler ortaya çıkabilir. Bu risklerin her biri yalnızca bir azınlığı olumsuz etkileyebilir, ancak kamu politikası önlemlerini (geliştirilmiş site tasarımı, internet okuryazarlığı, ebeveyn rehberliği vb.) uygun şekilde dönüştürür.

Son olarak, görüşülen kişilerin birçoğunun mahremiyetlerinden çok fazla ödün vermek yerine, daha kişisel deneyimlerini (yetişkin topluluğu tarafından değil, kendileri tarafından tanımlanan şekliyle) çevrimiçi ve çevrimdışı diğer iletişim biçimlerini kullanarak ifade etmeyi seçtiklerini belirtmekte fayda vardır. Danielle'in daha önce sözü edilen mutsuz arkadaşı, kuraldan çok istisna gibi görünmektedir ve görüşülen gençlerin çoğu, sosyal ağ oluşturma sitelerini sosyal ilişkilerinin tamamı için değil, yalnızca bir kısmı için kullandıkları konusunda netti. Örneğin, Ellie, MSN'i en iyi arkadaşlarıyla özel sohbetleri ve diğer pek çok kişi gibi flört etmek için kullanıyor. Nina, Daphne ve diğerleri, en iyi arkadaşlarıyla yüz yüze veya MSN aracılığıyla konuşuyor. Üzgün olduğunda Joshua ne telefona, ne internete ne

de başka bir arkadaşına başvuruyor, bunun yerine odasında yüksek sesle rock müzik dinliyor. Sophie şöyle diyor:

'Bunalım' olduğunuzda, MySpace gerçekten ziyaret edilecek en iyi yer değil... Yazdığınız için orada duyguları gerçekten hissedemezsiniz. Düzenlemeler vs. yapmak için iyi ama düzgün bir sohbet istiyorsan o kadar da iyi değil.

Diğer bir deyişle, çevrimiçi olarak var olmak için kişinin kendisi, arkadaşları ve topluluğu hakkında yazması gerekse de (boyd, 2006; Sundén, 2003), bu, kişinin her yönünü dahil etmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. İnternette kendileri ile ilgili ne söylemeyeceklerine karar vermek, birçok genç açısından, kimliklerini ve yakın ilişkilerini korumak için yaptıkları aracı bir eylemdir.

Teşekkürler

Bu projenin bir parçası olan, *Mediatized Stories: Arabuluculuk Perspektifleri Gençler Arasında Dijital Hikaye Anlatımına* fon sağladığı için Norveç Araştırma Konseyi'ne teşekkürler. Ayrıca David Brake, Shenja van der Graaf, Angela Jones, Ellen Helsper, Maria Kyriakidou, Annie Mullins, Toshie Takahashi ve iki isimiz eleştirmene bu makalenin önceki bir versiyonuna yaptıkları yorumlar için teşekkür ederim. Son olarak, bu projeye katılan gençlere teşekkürler.

Not

1 Burada, bu tür olayların yaşandığını inkar etmeye çalışmıyorum.

Kaynaklar

- Bakardjieva, M. (2005) *Internet Society: The Internet in Everyday Life*. London: Sage.
- Barnes, S.B. (2006) 'A Privacy Paradox: Social Networking in the United States' *First Monday* 11(9), URL (consulted 9 March 2007): http://www.firstmonday.org/ISSUES/issue11_9/barnes/
- BBC News (2006) 'Social Sites Wrestle for Top Spot', 24 May, URL (consulted 26 November 2007): <http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/5012194.stm>
- Bolter, J.D. and R. Grusin (1999) *Remediation: Understanding New Media*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Boneva, B., A. Quinn, R. Kraut, S. Kiesler and I.

- Shklovski (2006) 'Teenage Communication in the Instant Messaging Era', in R. Kraut, M. Brynin and S. Kiesler (eds) *Computers, Phones, and the Internet: Domesticating Information Technology*, pp. 201–18. Oxford: Oxford University Press.
- boyd, d. (2006) 'Friends, Friendsters, and Top 8: Writing Community into Being on Social Network Sites' *First Monday*, 11, URL (consulted 9 March 2007): http://www.firstmonday.org/issues/issue11_12/boyd/
- boyd, d. and Ellison, N. (2007) 'Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship', *Journal of Computer-Mediated Communication* 13(1), URL (consulted 30 January 2008): <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>
- Buchner, P., M.D. Bois-Reymond and H.-H. Kruger (1995) 'Growing Up in Three European Regions', in L. Chisholm (ed.) *Growing Up in Europe: Contemporary Horizons in Childhood and Youth Studies*, pp. 43–59. Berlin: de Gruyter.
- Clark, L.S. (2005) 'The Constant Contact Generation: Exploring Teen Friendship Networks Online', in S. Mazarella (ed.) *Girl Wide Web*, pp. 203–22. New York: Peter Lang.
- Comscore (2006) 'More than Half of MySpace Visitors Are Now Age 35 or Older', 5 October, URL (consulted 6 July 2007): <http://www.comscore.com/press/release.asp?press=1019>
- Dwyer, C. (2007) 'Digital Relationships in the "MySpace" Generation: Results from a Qualitative Study', in *Proceedings of the Fortieth Hawaii International Conference on System Sciences*, p. 19. Los Alamitos, CA: IEEE Press.
- EIAA (2006) 'Social Networking to Drive Next Wave of Internet Usage', 29 November, URL (consulted 6 July 2007): <http://www.eiaa.net/news/eiaa-articles-details.asp?id106&lang=1>
- Erikson, E.H. (1980[1959]) *Identity and the Life Cycle*. New York: W.H. Norton & Co.
- Fahey, T. (1995) 'Privacy and the Family', *Sociology* 29(4): 687–703.
- Fairfax Digital News (2007) 'Turning Japanese', 1 March, URL (consulted 30 January 2008): <http://www.theage.com.au/news/web/turning-japanese/2007/02/28/1172338633250.html>

- Gadlin, H. (1978) 'Child Discipline and the Pursuit of Self: An Historical Interpretation', in H.W. Reese and L.P. Lipsitt (eds) *Advances in Child Development and Behavior*, Vol. 12, pp. 231–61. New York: Academic Press.
- Giddens, A. (1991) *Modernity and Self-identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge: Polity Press.
- Goffman, E. (1959) *The Presentation of Self in Everyday Life*. Harmondsworth: Penguin.
- Gross, E.F. (2004) 'Adolescent Internet Use: What we Expect, What Teens Report', *Journal of Applied Developmental Psychology* 25(6): 633–49.
- Haythornthwaite, C. (2001) 'Tie Strength and the Impact of New Media', paper presented Hawaii International Conference on Systems Sciences at the 34, Hawaii, 3–6 January.
- Hinduja, S. and J.W. Patchin (2008) 'Personal Information of Adolescents on the Internet: A Quantitative Content Analysis of MySpace', *Journal of Adolescence* 31(1): 125–46.
- Hjarvard, S. (2006) 'The Mediatization of Religion: A Theory of the Media as an Agent of Religious Change', paper presented at the Fifth International Conference on Media, Religion and Culture, Sweden, 6–9 July.
- Hope, A. (2007) 'Risk Taking, Boundary Performance and Intentional School Internet "Misuse"', *Discourse* 28(1): 87–99.
- Hutchby, I. (2001) 'Technologies, Texts and Affordances', *Sociology* 35(2): 441–56.
- James, A., C. Jenks and A. Prout (1998) *Theorizing Childhood*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jenkins, H. (2006) *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide*. New York: New York University Press.
- Lenhart, A. and M. Madden (2007) 'Social Networking Websites and Teens: an Overview', URL (consulted 20 December 2007): http://www.pewinternet.org/pdfs/PIP_SNS_Data_Memo_Jan_2007.pdf
- Liau, A.K., A. Khoo and P.H. Ang (2005) 'Factors Influencing Adolescents' Engagement in Risky Internet Behavior', *CyberPsychology & Behaviour* 8(2): 513–20.
- Livingstone, S. (1998) 'Mediated Childhoods: A Comparative Approach to Young People's Changing Media Environment in Europe', *European Journal of Communication* 13(4): 435–56.
- Livingstone, S. (2002) *Young People and New Media: Childhood and the Changing Media Environment*. London: Sage.
- Livingstone, S. (2006) 'Children's Privacy Online: Experimenting with Boundaries Within and Beyond the Family', in R. Kraut, M. Brynin and S. Kiesler (eds) *Computers, Phones, and the Internet: Domesticating Information Technology*, pp. 128–44. Oxford: Oxford University Press.
- Livingstone, S. and E.J. Helsper (2007) 'Taking Risks When Communicating on the Internet: The Role of Offline Social-psychological Factors in Young People's Vulnerability to Online Risks', *Information, Communication and Society* 10(5): 619–44.
- Marwick, A. (2005) "'I'm a Lot More Interesting than a Friendster Profile": Identity Presentation, Authenticity and Power in Social Networking Services', paper presented at the Conference of the Association of Internet Researchers 6, Chicago, 5–6 October.
- Mead, G.H. (1934) *Mind, Self and Society: From the Standpoint of a Social Behaviourist*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Mesch, G.S. and I. Talmud (2007) 'Similarity and the Quality of Online and Offline Social Relationships among Adolescents in Israel', *Journal of Research on Adolescence* 17(2): 455–66.
- Nielsen//Netratings (2006) 'Social Networking Sites Grow 47 Percent, Year over Year, Reaching 45 Percent of Web Users', 11 May, URL (consulted 26 November 2007): http://www.nielsen-netratings.com/pr/pr_060511.pdf
- Nielsen//Netratings (2007) 'Facebook and Bebo: The Assault on MySpace', 28 June, URL (consulted 30 January 2008): http://www.nielsen-netratings.com/pr/pr_070628_UK.pdf
- Nussbaum, E. (2007) 'Say Everything', *New York Magazine*, 12 February, URL (consulted 6 July 2007): <http://nymag.com/news/features/27341/>
- Silverstone, R. (2006) 'Domesticating

Domestication: Reflections on the Life of a Concept', in T. Berker, M. Hartmann, Y. Punie and K.J. Ward (eds) *The Domestication of Media and Technology*, pp. 229–48. Maidenhead: Open University Press.

Stattin Kerr, M.H. (2000) 'What Parents Know, How They Know it, and Several Forms of Adolescent Adjustment: Further Support for a Reinterpretation of Monitoring', *Developmental Psychology* 36(3): 366–80.

Stein, L. and N. Sinha (2002) 'New Global Media and Communication Policy: The Role of the State in Twenty-first Century', in L. Lievrouw and S. Livingstone (eds) *Handbook of New Media: Social Shaping and Consequences of ICTs*, pp. 410–31. London: Sage.

Sunday Times (2007) 'Generation Shock Finds Liberty Online', 25 February, URL (consulted 30 January 2008): <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/uk/article1433751.ece>

Sundén, J. (2003) *Material Virtualities: Approaching Online Textual Embodiment*. New York: Peter Lang.

Wolak, J., K.J. Mitchell and D. Finkelhor (2006) *Online Victimization of Youth: Five Years Later*. Durham, NH: National Center for Missing and Exploited Children, University of New Hampshire.

Ziehe, T. (1994) 'From Living Standard to Life Style', *Young: Nordic Journal of Youth Research* 2(2): 2–16.